

יוצא לאור לפרשת שופטים ה'תש"פ

(מספר 50)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' משה ע"ה

בן הרה"ג הרה"ח הרה"ת ר' דובער הי"ד לברטוב

נפטר ביום ו' ה' אלול ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת ברכה תחי'

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geulah!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

– ועפ"ז ישנו גם מענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש – לכאורה: כיצד זה יכול לעבור ולהצליח בצורה חלקה כל כך; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?! והמענה הוא, שאילו עניני הגאולה היו חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות והגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "ויעציק כבתחלה") – לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!

מפתח ותוכן

פרשת שופטים

א. הצורך בערי מקלט לעתיד לבוא 3
למה צריכים ערי מקלט לע"ל. ביאור ברמב"ם הל' מלכים פי"א
ה"כ: אף בערי מקלט הוא אומר כו'

ב. היעוד ד"והשיבה שופטיך כבראשונה וגו"
ונבואת הגאולה ע"י נשיא דורנו 11
בזמן הזה "שופטים ושוטרים" ולע"ל "שופטיך ויעציקך"; ענין
תורה ונבואה; בדורנו יש נביא, נשיא הדור, שצריך לקיים
הוראותיו, כולל ההכנה לגאולה

הוספה / בשורת הגאולה

ג. משיחות ש"פ שופטים, ז' אלול ה'תנש"א 27
כבר סיימו כל עניני העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים", וסיימו
גם ה"עמדו הכן כולכם" לקבל פני משיח; יש כבר השלימות
ד"פוצו מעינותיך חוצה" בכל קצוי תבל; "אכשור דרי" כפשוטו;
הכל מבורר כבר; עומדים ברגעים האחרונים לפני הגאולה; כבר
התחיל קיום היעוד "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויעציק
כבתחלה"; גילוי הנבואה אצל משיח עוד לפני הגאולה בתור מעין
והתחלה לשלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה; הוראה בפועל:
צריכים לפרסם לכל אנשי הדור שזכינו שהקב"ה בחר אדם בעל-
בחירה שהוא יהי' נביא הדור, שיתן הוראות ועצות כו' עד
להנבואה העיקרית - הנבואה [בוודאות] ד"לאלתר לגאולה", הנה
משיח בא תיכף ומיד ממש, אט אט קומט די גאולה; כל עניני
הגאולה כבר התחילו ונמשכו ונתקבלו בעוה"ז הגשמי; קבלת
וקיום ההוראות ד"שופטיך" ו"יעציקך" שבדורנו, ובפרט נשיא דורנו

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

שופטים

הצורך בערי מקלט לעתיד לבוא

וקדמוניי⁶; וכך פוסק גם הרמב"ם: בימי המלך המשיח מוסיפין שלש אחרות על אלו השש . . והיכן מוסיפין אותן בערי הקני והקניזי והקדמוני שנכרת לאברהם אבינו ברית עליהן כו".

וידועה השאלה⁷: לשם מה יצטרכו להוסיף לעת"ל עוד ערי מקלט? – לכאורה הרי אז לא יהיו רוצחים אפילו באומות העולם – כדברי הנביא⁸: "לא ישא גוי אל גוי הרב"⁹ –

א. לאחרי הציווי (בפרשתנו), שכאשר "יכרית ה"א את הגויים גוי וירשתם גוי", יש להבדיל¹⁰ ג' ערי מקלט – והיה לנוס שמה כל רוצח¹¹ – ממשיך הפסוק ומוסיף¹²: "ואם ירחיב ה"א את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך . . ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה". בספרי (וירושלמי¹³) איתא, ומובא ברש"י על אתר, שציווי זה אמור לגבי הזמן דלעת"ל, כאשר ישראל יקבלו גם את "ארץ קני וקניזי

ברכותיו אצל נשיא דורנו – הרי "אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון", עי"ז ש"יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו"¹⁴ (כפי שראו זאת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר),

ויתירה מזו: "נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – כפי שהוא בנוגע לנשיא דורנו, ונמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה"¹⁵; וצריכים לציית לו תיכף ומיד עוד "קודם שיעשה אות", ו"אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר¹⁶ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו"¹⁷, כיון שמאמינים בדברי הנביא, לא משום שאלו דבריו של הנביא, אלא משום שאלו דברי הקב"ה ע"י נביא זה!

. . . ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועצך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגת היום יום הכללית, גם ב"בכל דרכיך (דעהו)" ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"¹⁸,

עד – הנבואה העיקרית – הנבואה¹⁹ ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא"²⁰.

. . . וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד"שופטיך" ו"יועצך" שבדורנו – נעשה עי"ז גופא מעין והתחלת קיום התפלה²¹ "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה, במכ"ש מ"סוף מעשה במחשבה תחלה"²², עאכו"כ שזה כבר גם בדיבור ("ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא את הדברים בדיבור, כולל ובמיוחד – שהנה הנה באה הגאולה.

משיחות מוצש"ק פ' בלק ופנחס תשל"ח. נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 107 ואילך. תרגום מאידית.

1) יט, א ואילך.

2) ל' הכתוב בפרשתנו (יט, ב. ז): שלש ערים תבדיל לך. וברמב"ם (הלכות רוצח רפ"ח): מ"ע להפריש ערי מקלט שנאמר שלש ערים תבדיל לך. בהמצות שבהכותרת להל' רוצח (מצוה ט): להפריש ערי מקלט ולכוין* להם הדרך (ומשמע שג"ז, לכוין להם הדרך" בכלל המצוה). ובסהמ"צ מ"ע קפב: להכין** שש ערי מקלט כו' ושיתקן דרך אליהם כו'. ומביא הכתוב (יט, ג) תכין לך הדרך. ובמנין המצות בריש ספר היד: להכין שש ערי מקלט שנאמר תכין לך הדרך ושלשת. ואכ"מ.

3) יט, ג.

4) שם, ח"ט.

5) מכות פ"ב ה"ו. וראה תוספתא מכות ספ"ב.

* ובמנין המצות על סדר הלכות הרמב"ם בריש ס' היד: ולהכין לו הדרך. וראה רמב"ם ס' המדע (ירושלים תשכ"ד) בש"ז: ולכוין (כבפנים), לכוין.

** בהוצאת הר"ח העליר והר"י קאפח "להבדיל". ועד"ז הוא בחינות מצוה תקכ.

6) פרש"י כאן, ח.

7) הל' רוצח פ"ח ה"ד.

8) זית רענן (להמג"א) ליל"ש כאן. ומסיים: ועי' בכוונת האר"י. וראה ל"ת, ספר הליקוטים (להאריז"ל) ושער המצות פרשתנו עה"פ. ש"ך עה"ת עה"פ. של"ה בית דוד בסופו (כד, רע"א ואילך). משכיל לדוד לפרש"י כאן. ועוד.

9) כ"ה הלשון בל"ת וספר הליקוטים ושער המצות שם "שלא יהיו רוצחים", שאז ירבו הרוצחים". ולכאורה לשון זה מתאים על הורג נפש במוזיד* [שגם מוזיד מקדים לערי מקלט (מכות י, ב. רמב"ם הל' רוצח פ"ה ה"ז)]. אבל גם בפרשתנו אמר (יט, ד**. ו) לשון זה (רוצח) על הורג נפש בשגגה. וכן בפ' מסעי (לה, יא. כה ואילך). וכ"ה במדרשי חז"ל, וברמב"ם בכ"מ (ראה רמב"ם שם ה"ב, ה"ט. ועוד). ואכ"מ.

10) ישע"י ב, ד.

11) כ"ה בל"ת וספר הליקוטים ושער המצות שם. ועד"ז בות רענן שם. וראה הערה 17.

* ענין רשבי"ם יתרו כ, ג. ואכ"מ.
** הלשון בפסוק ג' "כל רוצח", יל"פ בדוחק שבוה נכלל גם מיד כיון שגם הוא מקדים בתחלה, כנ"ל. אבל מהמשך הפרשה (יט, יא) לא משמע כן. ואכ"מ.

ובפרט בזמן זה, שע"פ הכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו כבר סיימו הכל, וע"פ כל הסימנים אוחזים כבר ברגעים האחרונים לפני הגאולה.

... ישנה השלימות דיפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו של זה הנמצא בחוצה שאין חוצה הימנו, וגם – תרגום פנימיות התורה ותורת החסידות בלשון עם ועם [רוסית, וכיו"ב] ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאופן דהולך ומוסיף ואור, עד לימים האחרונים – שנדפס גם (ספר התניא, תושב"כ דחסידות¹⁵) ב"ברייל", הכתב עבור "סגי נהור" ר"ל (כמדובר לעיל¹⁶).

וע"פ ההכרזה הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל עניני העבודה, כולל העבודה דרבותינו נשיאינו כ"שופטיך" ו"יועצך" עד היום הזה, ו"אכשור דרי"י¹⁷ כפשוטו – מובן, שכבר הגיע הזמן ד"ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך כבתחלה" בתכלית השלימות (ואין צריכים לשוטרים, כיון שכבר הכל מבורר), לאחר הטעימה וההתחלה בזה ע"י רבותינו נשיאינו¹⁸.

מזה מובן הלימוד לכל או"א בעמדנו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים האחרונים דהגלות – שצריכה להיות עבודה בהתאם מדה כנגד מדה למצב הגאולה:

לפרסם אצל עצמו ואצל כל אלו שאפשר להגיע אליהם – שצריכים לקבל על עצמם ולקחת על עצמם (ביתר חוזק) את ההוראות והעצות ד"שופטיך" ו"יועצך" שבדורנו – "מאן מלכי רבנן"¹⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו – הבא בהמשך לרבותינו נשיאינו שלפניו – שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל⁹: "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודיבר אליהם את כל אשר אצוננו", "אלוי תשמעון"²⁰, וכפס"ד הרמב"ם הנ"ל, שאם יש לאחד המעלות והשלימויות שצריכים להיות לנביא והוא מראה אותות ומופתים – כפי שראו ורואים בהמשך קיום

ואע"פ שערי המקלט הם בעיקר עבור הורג נפש בשגגה – אך הרי גם מציאות זו של הריגת נפש בשגגה אינה שייכת לעת"ל, הן מצד הנהרג והן מצד ההורג:

זה גופא שאדם נהרג ה"ז הוכחה שהוא חייב מיתה, כדברי הגמרא¹² על הפסוקים¹³, "ואשר לא צדה והאלקים אנה לידו – במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שהרגו את הנפש אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד (ואין עדות וכו') הקב"ה מזמין לפונדק אחד זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג בשוגג יורד בסולם ונופל עליו והורגו זה שהרג במזיד נהרג וזה שהרג בשוגג גולה" – וכיון שלעת"ל לא יהיה מקרה של הורג במזיד, הרי במילא לא יהא אדם החייב מיתה, שהוא יהא צריך לההרג בשוגג.

16 (כ"ה הקושיא בשל"ה שם, בודאי לא יקרה שום רע אפי' כי הרע יכלה מהעולם ולא יהי' רק טוב בהחלט).

17 בשער המצות שם מביא בהקושיא (נוסף על הכתוב "לא ישא גוי אל גוי חרב"), "וכתיב לא ירעו ולא ישחיתו וגו' וכתוב בלע המות לנצח וגו' ואם כן איך ולמה נצטוונו לעתיד לבוא להוסיף ג' ערי מקלט אחרות כנראה שאו ירבו הרוצחים". ולכאורה משמע שהקושיא היא גם על הריגה בשוגג ועל עצם ענין המיתה. אמנם מסיים שם בהתירוץ "אך לא במזיד שהרי אז לא ישא גוי אל גוי חרב גו' אלא יהי' בשוגג ועי"כ יתרבו הרוצחים בשוגג כו' אבל דע לך כי לא ישפך דם נקי כו' ר"ל שלא יהי' במזיד רק בשוגג כנז' כי הכי כתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (ועד"ז הוא בל"ת וספר הליקוטים שם בקיצור).

אבל בשל"ה שם משמע דהקושיא היא גם על הורג נפש בשגגה (כנ"ל הערה 16) [ושם בסוף העמוד מקשה על מה שביחזקאל מוכיר טומאת מת לאביו ולאמו יטמאו הלא כתיב בלע המות לנצח]. ולכאורה כן צריך לפרש גם בהאריז"ל שם שמחלק שם בהתירוץ שתלוי אם הקץ יהי' "בעתה" או "אחישנה" ודוקא או (אחישנה) יהי' שייך הורג נפש בשגגה. וראה ספר המאמרים תקס"ה ס"ע תשצ"ט שמביא הקושיא מל"ת להאריז"ל "איך יתכן שיצטרך ערי מקלט לרוצחים בשוגג לע"ל".

ואולי בכהאריז"ל אין הכוונה הריגת נפש בשוגג כפשוטו, כ"א רק להענין ברוחניות (ע"ד הקבלה, ראה שם התיקון לזרעו של הבל כו'). ודווקא, ואכ"מ. וראה תו"ח שמות ד"ה ענין קין והבל. אה"ת מסעי ע' אתטו.

18 זית רענן בתירוץ הב'.

19 מצוה תקכ.

וכך גם מצדו של ההורג נפש בשגגה – שהרי ידוע¹⁴, שזה שאדם עובר עבירה בשוגג בא מכך שיש לו איזו שייכות (מעין עכ"פ, כדלעיל בענין "והאלקים אנה לידו") לה(רע שבה)חטא (שע"כ "כל השוגגין צריכים כפרה"¹⁵)

12 מכות י, ב. פרש"י משפטים כא, יג. וראה פרש"י נח ט, ה.

13 משפטים שם.

14 ראה ל"ת להאריז"ל ויקרא (טעמי המצות שם מצות על כל קרבן תקריב מלח). אנה"ק ס"ו ס כה.

15 (וזהו כל ענין קרבן חטאת וכו') – פרש"י ריש מס' שבועות ד"ה תולה. פרש"י נח שם. וידוע שהש"ט בשוגג דרבנן הצריך כפרה (ראה נתה"מ סרל"ד סק"ג. שו"ת תורת חסד אור"ח סל"א. אתון דאורייתא ככל יוד. שו"ת מנחת אלעזר (מונקאטש) ח"ג ס"ב (ובמפתחות שם). ולכאורה טעם האריז"ל הנ"ל הוא גם בדרבנן).

ע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה – בנוגע להכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "לאלתר לתשובה (ובמילא) לאלתר לגאולה", שכבר סיימו הכל, גם את "צחצוח הכפתורים"², וצריך רק להיות "עמדו³ הכן כולכם"⁴ – וגם את זה כבר סיימו – לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – מובן, שאוחזים כבר עתה בזמן של קיום היעוד "ואשיבה⁵ שופטיך גו' ויועציק", ויתירה מזו: כבתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה, כדלקמן.

... בכל הדורות – גם לפני תחה"מ של משה – נוגע ההלכה לדעת ש"הא-ל מנבא את בני האדם"⁷ (גילוי אלקות בגדרי הנבראים), עד השלימות בזה כפי שהי' אצל משה⁸. ויתירה מזו – בכל דור שייך ש"נביא אקים להם גו' כמוך"⁹, כמבואר ברמב"ם¹⁰ ש"כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו'", כלומר, שכל נביא הוא המשיך נבואת משה ותורתו (אלא שבגילוי הנבואה ישנם חילוקי דרגות, כמבואר ברמב"ם¹¹). ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחרי ש"תחזור הנבואה לישראל"¹², שהיא "הקדמת משיח"¹² – הנבואה שתהי' אצל משיח צדקנו (ש"נביא¹³ גדול הוא קרוב למשה רבינו"), ואמרו חז"ל¹⁴ ש"גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון", ובכל דור ודור ישנו אחד הראוי לזה – לכן צריכים לדעת בתור הלכה גם בזמן הזה (עוד קודם הגאולה), שישנה המציאות דגילוי הנבואה (אצל משיח עוד לפני הגאולה), כמעין והתחלת ("יועציק כבתחלה") שלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה. היינו, שאין זה חידוש שיתחדש רק לאחרי הגאולה, אלא שההתחלה בזה נפעלת עוד קודם בבחי' "יועציק כבתחלה", ולכן כותב זאת הרמב"ם בספר ההלכות שלו (ובפרט שהרמב"ם כותב בספרו גם את ההלכות הנוגעות לימות המשיח, גם – ההקדמה לזה).

ע"פ הנ"ל יובן החידוש דדורות האחרונים בכלל ובפרט דדורנו זה

ואמת וטוב יהי' בימי המלך המקוה ב"ב רק גזה"כ לעשות המצוה הזאת וגזה"כ שיהי' ס"ה תשעה".

אך לכאורה קשה לומר כן, כי בפרשה זו גופא, בהמשך לציווי, אם ירחיב ה"א את גבולך גו' ויספת לך עוד שלש ערים" מסיים הפסוק ואומר את הטעם: "ולא ישפך דם נקי בקרב ארצך אשר ה"א נתן לך נחלה"²⁰. שגם אז יהיו ערי המקלט קשורות עם הורג נפש.

ג. יש מפרשים²¹ האומרים, שהצורך דערי מקלט לעת"ל יהי' רק בהזמן של תחילת ימות המשיח, שאז "אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד"²²; משא"כ בתקופה המאוחרת יותר של ימות המשיח²³ – "בהמשך זמן שתתרבה הדעה בישראל" – "אז לא יצטרכו לערי מקלט"²⁴.

ועפ"ז נמצא, שמן הציווי "ואם ירחיב ה"א את גבולך" – להוסיף שלש ערי מקלט לעת"ל – ישנה ראי' להדעה הנ"ל ולשיטת הרמב"ם²⁵, ש"אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד", (בתחלת זמן המשיח עכ"פ²⁶), "ואל יעלה על הלב שבימות בספרו²⁶:"

(20) ודוחק גדול לומר דקאי רק אלפני פניו.
 (21) שלי"ה שם. ואולי זוהי גם הכוונה בית רענן שם (בתירוץ הא'), ו"ל דמיירי לימות המשיח". וראה ש"ך עה"ת. משכיל לדוד כאן.
 (22) ברכות לר, ב. וש"נ.
 (23) ראה לקו"ש חט"ו ע' 417 ואילך. וש"נ.
 (24) שלי"ה שם.
 (25) הלי תשובה ספ"ט. הלי מלכים פי"ב ה"ב.
 (26) רפי"ב שם.

המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהי' שם חידוש במעשה בראשית אלא עולם כמנהגו נוהג"²⁷. וממילא גם יהי' שייך המציאות ההורג נפש (בשגגה²⁸).

בוה הי' אפשר גם לבאר דיוק בדברי הרמב"ם: לאחר שהרמב"ם²⁹ מדבר בענין האמונה בביאת המשיח, ש"כל מי שאינו מאמין בו כו' לא בשאר הנביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו שהרי התורה העידה עליו שנאמר כו' אף בפרשת בלעם נאמר כו'", הוא ממשיך ומביא עוד ראי' בהלכה בפ"נ³⁰: "אף בערי מקלט הוא אומר ואם ירחיב ה"א את גבולך ויספת לך עוד שלש ערים כו' ומעולם לא הי' דבר זה ולא צוה הקב"ה לתוהו" – ולכאורה אינו מובן: מדוע מחלק הרמב"ם ראי' זו בהלכה בפני עצמה?

וע"פ הנ"ל י"ל, שכוונת הרמב"ם בוה היא לרמז³¹, שהראי' מערי מקלט היא לא רק לגבי הנאמר בהלכה שלפנ"ז (בענין ביאת המשיח בכלל), אלא גם לתוכן המדובר בהלכה שלפנ"ז³² –

(27) והראב"ד פליג שם.
 (28) בש"ך עה"ת כאן: "אע"פ שהוא (הרמב"ם) הולך לשיטתו שכתב כו' עולם כמנהגו נוהג, עם כל זה אין עולה על הדעת שיהי' באותו הזמן רצחנים". וצ"ע, שהרי עיקר ענין ערי מקלט הוא להורג נפש בשגגה, ולמה אין עולה על הדעת שיהי' הורג נפש בשגגה כשעולם כמנהגו נוהג.
 (29) הלי מלכים שם פי"א ה"א.
 (30) שם הלכה ב.
 (31) בדפוסים לפנינו "אם". אבל בדפוס ראשון "ואם" כבכתוב. ובכו"כ כתי" הרמב"ם "כי" במקום "אם".
 (32) הביאור בוה בפשטות – ראה לקו"ש ח"י"ח ע' 280. חל"ד ע' 114 ואילך.
 (33) הלכה ג.

בין – די נבואה העיקרית – די נבואה²⁵ אַז „לאלתר לגאולה“ און תיכף ומיד ממש „הנה זה (משיח) בא“²⁶.

. . . און דורך דער קבלה וקיום ההוראות פון „שופטיך“ און „יועציך“ שבדורנו – ווערט דורך דעם גופא דער מעין און התחלה פון קיום התפלה²⁷ „השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה“ בגאולה האמיתית והשלמה, במכ”ש פון דעם וואָס „סוף מעשה במחשבה תחלה“²⁸, עאכו”כ אַז דאָס איז שוין אויך אין דיבור („ניב שפתיים“, ענין הנבואה), ווי ס’איז נהוג לאחרונה צו אַרויסברענגען די דברים בדיבור, כולל ובמיוחד – אַז אַט אַט קומט די גאולה.

– וואָס עפ”ז האָט מען אויך אַן ענטפער אויף דער שאלה וואָס מ’פרעגט אויף דעם וואָס מ’רעדט לאחרונה אַז די גאולה קומט תיכף ומיד ממש – לכאורה: ווי קען דאָס אַזוי גלאַטיק דורכגיין און מצליח זיין; ווי וועלן די בני־בית זיך אַפרופען אויף דעם, און וואָס וועט די וועלט זאָגן אויף דעם?! איז דער ענטפער, אַז אויב די עניני הגאולה וואָלטן געווען אַ חידוש, וואָלט אפשר געווען אַן אַרט אויף דער שאלה; וויבאַלד אָבער אַז די גאולה איז ניט קיין חידוש דבר, נאָר כל עניני הגאולה האָבן זיך שוין אָנגעהויבן („כבתחלה“) און זיינען שוין נמשך ונתקבל געוואָרן אין עולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי’ „ויועציך כבתחלה“) – וועט ניט זיין אַ פלא ווען די גאולה קומט תיכף ומיד ממש!

(משיחות ש”פ שופטים, ד’ אלול תנש”א)

(25) לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בודאות – ראה מאמרי אדה”ז הקצרים ע’ שנה-ו.
 (26) שה”ש ב, ח ובשהש”ר עה”פ.
 (27) ברכה הי”א דתפלת העמידה.
 (28) פיוט „לכה דודי“.

כלומר, שמהציווי להוסיף ערי מקלט לעת”ל אין כל ראי’ שמשיח לא יצטרך להראות אותות ומופתים כו’.

ועפ”ז מובן, שגם אין כל ראי’ מזה שלא יהיה שינוי מנהגו של עולם³⁶.

ה. ויש לומר הביאור בזה:

מהוספת ערי מקלט לעת”ל אין כל ראי’ שאז יהי’ עולם כמנהגו נוהג, משום שערי מקלט אלו יהיו בשביל הורג נפש בשגגה לפני זה – בזמן הזה³⁷. ובהיותו אז בארצות הקני קניזי וקדמוני³⁸ הוא יצטרך לגלות לעיר מקלט³⁹.

כפי שמצינו בענין חיוב חטאת, שר’ ישמעאל⁴⁰ כתב על פנקסו ש„כשיבנה ביהמ”ק אביא חטאת שמינה“⁴¹.

(36) וכדמשמע גם מלשון הרמב”ם שם רפי”ב „אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם“, שיכול להיות קס”ד שיבוטל דבר ממנהגו של עולם גם לאחר שידעינן ע”ד הוספת ערי מקלט לעת”ל (ושהבחינה על משיח אינה בזה שצריך לעשות אותות כו’ א לחדש דבר בעולם). וראה בפנים.

(37) ראה אלשיך כאן סוף פסוק ח.

(38) ובפרט להדיעות שהן ארץ אדום עמון ומואב וראה אנציקלופדי’ תלמודית ערך א”י ע’ רה. וש”ג, שגם לפני ביאת המשיח נמצאים שם יהודים.

(39) וגם להדיעה שהובאה בריטב”א (מכות יא, ב) „דבעינן כה”ג המכפר שיהא נמצא בשעת רציחה“ ואם לאו אינו יוצא משם לעולם – י”ל דהוה דוקא באם יש אפשריות שיהי’ כה”ג, משא”כ בנדו”ד אין זה מעכב. ועוד דשיהי’ כה”ג – הוא בשעת גמר דין (משנה מכות שם). ולהעיר מענין דלאו מינה לא מחריב בה (ובחים ג, א).

(40) שבת יב, ב.

(41) וראה יומא פ, א ופירש”י שם.

(35) ראה מ”ש במאמר תחיית המתים רפ”ו. תקג). ואף את”ל ע”פ משנ”ת שאי”ז חיוב על

„ואל³⁴ יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחי’ מתים וכיוצא בדברים אלו אין הדבר כך שהרי רבי עקיבא כו” (ומביא הראי’ מכן כוזיבא) –

גם על זה (שלא יהי’ אז כל חידוש בעולם) יש הוכחה מהציווי להוסיף ערי מקלט לעת”ל, המלמדנו שגם בימות המשיח יהי’ „עולם כמנהגו נוהג“. ובמילא מובן שלא זהו ענינו של משיח ולא זוהי הבחינה ע”ז שהוא משיח³⁵.

ד. אך קשה לבאר כך ברמב”ם:

אם כוונת הרמב”ם לומר שמהוספת ערי מקלט יש ראי’ מוכחת לכך שמלך המשיח אינו צריך לעשות „אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם“, הוא הי’ אומר זאת בפירוש (ובפרט שזוהי ראי’ מפסוק וציווי בתורה, ואילו הראי’ שמביא מכן כוזיבא היא מדברי ודרשת רז”ל).

ויתירה מזו: מסגנון הלשון, שבו מתחיל הרמב”ם את ההלכה (ג) שלאח”ז: „ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם“ (ולא „ואין המלך המשיח צריך לעשות כו”“ משמע, שגם לאחר ההלכה (ב) בענין ערי מקלט לעת”ל, יכולה להיות קס”ד „יעלה על דעתך“) שמשיח „צריך לעשות אותות כו”“, אלא ששוללים זאת משום הענין של רבי עקיבא כו’.

(34) כ”ה בדפוסי הרמב”ם. ובכמה כת”י הגירסא „אל“.

(35) ראה מ”ש במאמר תחיית המתים רפ”ו. וראה לקו”ש ח”ח שם ע’ 280 ואילך.

הרמב"ם הנ"ל, אַז אויב איינער האָט די מעלות ושלימויות וואָס אַ נביא דאַרף האָבן און באַווייזט אותות ומופתים – ווי מ'האָט געזען און מ'זעט בהמשך קיום ברכותיו באַ נשיא דורנו – איז „אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון", דורך דעם וואָס „יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו"²¹ (ווי מ'האָט עס געזען באַ כ"ק מו"ח אדמו"ר),

און נאָכמער: „נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – ווי דאָס איז בנוגע צו נשיא דורנו, און דאָס ווערט נמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה"²²; מ'דאַרף אים פּאָלגן גלייך תיכף ומיד נאָך „קודם שיעשה אות", און „אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר²³ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו'"²², וואָרום מ'איז מאמין אין דברי הנביא, ניט ווייל דאָס איז זיינע דעם נביא'ס רייד, נאָר ווייל דאָס איז דעם אויבערשטן רייד דורך דעם נביא!

. . . האָט מען די הוראה כנ"ל, אַז מ'דאַרף מפרסם זיין לכל אנשי הדור, אַז מ'האָט זוכה געווען אַז דער אויבערשטער האָט אויסגעקליבן און ממנה געווען אַ בעל-בחירה, וואָס מצד עצמו איז ער שלא בערך העכער פון אנשי הדור, אַז ער זאָל זיין „שופטיך" און „יועצריך" און דער נביא הדור, וועלכער זאָל אָנווייזן הוראות און געבן עצות בנוגע צו דער עבודה פון אַלע אידן און אַלע מענטשן פון דעם דור, בכל עניני תורה ומצוות, און בנוגע צו דעם אַלגעמיינעם טאָג טעגלעכן לעבן און אויפפירונגען, אויך אין „בכל דרכיך (דעהו)" און „כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"²⁴,

(21) רמב"ם שם רפ"י.

(22) שם ה"ה.

(23) ואתחנן ו, טז.

(24) משלי ג, ו. אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טשו"ע או"ח סרל"א.

ואע"פ שהטעם להבדלת ערי מקלט – „להכין לך הדרך וערי מקלט רבים"⁴² – הוא: „פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח כי יחס לבבו והשיגו כי ירבה הדרך והכהו נפש"⁴³ – כדי שיוכל לברוח מגואל הדם,⁴⁴ ולכן „אם ירחיב ה"א את גבולך גו' ויטפת לך עוד שלש ערים", שגם אז יהיו ערי המקלט מקום הצלה מגואל הדם –

ולכאורה הרי יחס לבבו גו' לא שייך לעת"ל,

אך הרי איתא בספרי בפרשתנו – „מצוה ביד גואל הדם לרדוף"⁴⁵; וכיון שזוהי מצוה⁴⁶, הרי מובן, שזה שייך גם

כ"א, ושלימות הכפרה נעשית ע"י התשובה שבזמן הזה (ראה לקו"ש ח"ח שם ע' 416. ובארוכה בשיחת ו' תשרי תשמ"א) – יש לומר, דשאני גלות שהוא לא רק כפרה כקרבן, אלא גם גדר עונש.

ואף שחייב קרבן חטאת הוא מצות היחיד, והמצוה דגלות היא מצות הב"ד ד, מצות עשה להגלותו" (רמב"ם רפ"ה מהל' רוצח. סהמ"צ ומנין המצות מ"ע רכה), הרי „גם המכה גם הוא בכלל מ"ע זו שנאמר (מסעי לה, כח) עליו כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול" (חינוך מצוה תי בתחלתה). ואף שזהו לאחר גמר דין, הרי גם בתחלה חייב עליו (משום הגנה, כדלקמן בפנים).

וראה לקמן הערה 47.

(42) פרש"י פרשתנו יט, ו.

(43) שם.

(44) ולהעיר מהדא"ג מהרש"א מכות י, ב – דעיקר חובת גלות מפני גואל הדם שלא יהרגנו, וכשאין חשש זה אין חובת גלות. אבל כבר הקשו על דבריו שמוכח בכ"מ דכשאין גואל דם חייב לגלות. (ראה ספרי פרשתנו שם ה"ו. ועוד).

(45) ראה ספרי דבי רב לספרי שם.

(46) ראה בארוכה ביאור הרי"פ פערלא

לסהמ"צ לרס"ג ח"ג פרשה יו, שגואל הדם מצותי' דגופי' הוא ולא בתור שליח ב"ד.

לעת"ל. ובמילא צריכים להיות ערי המקלט כדי לברוח מגואל הדם⁴⁷.

[במשנה⁴⁸ איתא שמצוה ביד גואל הדם להרוג את הרוצח, רק באופן של רוצח שיצא מחוץ לתחום (ערי מקלט) ומצאו גואל הדם, אך לא כאשר הוא עדיין בבריחתו אל עיר המקלט,

אך כדי שלא לאפושי במחלוקת יש לומר⁴⁹, שגם לפי דעה זו, אין הכוונה שדוקא אז (לאחרי שהוא נכנס לעיר מקלטו ומשם יצא אל מחוץ לתחום) מתחדשת המצוה דגואל הדם⁵⁰, ואילו לפני שהרוצח מגיע לעיר מקלטו ה"ז

(47) ואפילו את"ל דזה שאין דין גלות וגואל הדם בזמן הזה* הוא לא רק משום ארי' הוא דרביע עלי' אלא שמופקע בעצם**, הרי מכיון שהחטא דהורג נפש הוא „משום המתפעל והוה דבר נמשך", „החטא נמשך לעולם" (צפע"ג מכות ה, ב בגמ' ד"ה וכסבורין), נמצא כאילו נעשה מעשה החטא או, ובמילא ישנו החיוב גלות ומצות גואל הדם כו'.

(48) מכות פ"ב מ"ז (יא, ב). ושם יב, א. וראה בכללות גדר גואל הדם (ובהבא לקמן) אנציק' תלמודית שם. וש"נ.

(49) ולהעיר ממאירי מכות (יא, ב) שכתב במחלוקת ריה"ג ור"ע אי הוי מצוה או רשות. וולא סוף דבר כשיצא אלא אף מעיקרו.

(50) ראה צפע"ג מהד"ת טו, א"ב. לב, ד (נעתק בכללי התומ"צ בערכו).

(* אבל ראה שו"ת צפע"ג (ווארשא) סרט"ו בסופו: ועי' בספרי פ' מטעי דמבואר דערי מקלט נוהג גם בזה"ע ע"ש אף שאין מקדשין ולא מזבח ולא סנהדרין. צפע"ג למכות ז, א (גליון ד"ה מנהי"מ) - נעתק בצפע"ג עה"ת מטעי לה, כט. וראה קצוה"ח סימן ב.

** ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך גלות וערך גואל הדם בסופו. וש"נ. ועי' הלשון בראשונים שהובאו שם. וראה רמ"א חו"מ ר"ס תכ"ה.

אָפּגעדרוקט (ספר התניא, תושב"כ פון חסידות¹⁵) אויף „ברייל“, דער כתב פֿאַר „סגי נהור“ ר"ל (כמדובר לעיל¹⁶).

וע"פ די הכרזה הנ"ל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, אַז מ'האָט שוין פֿאַרענדיקט אַלע עניני העבודה, כולל די עבודה פון רבותינו נשיאינו אַלס „שופטיך“ און „יועציך“ עד היום הזה, און „אכשור דריי“¹⁷ כפשוטו – איז פֿאַרשטאַנדיק, אַז ס'איז שוין געקומען די צייט פון „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“ בתכלית השלימות (און מ'דאַרף ניט אָנקומען צו שוטרם, ווייל ס'איז שוין אַלץ מבורר), לאחרי די טעימה והתחלה בזה דורך רבותינו נשיאינו¹⁸.

דערפון איז פֿאַרשטאַנדיק דער לימוד וואָס יעדערער האָט שטייענדיק אין שבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, די לעצטע רגעים פון גלות – אַז עס דאַרף זיין אַן עבודה בהתאם מדה כנגד מדה צו מצב הגאולה:

צו מפרסם זיין באַ זיך און ביי אַלע צו וועמען מ'קען דערגרייכן – אַז מ'דאַרף אויף זיך מקבל זיין און אויף זיך אָננעמען (מיט נאָכמער שטאַרקייט) די הוראות ועצות פון די „שופטיך“ און „יועציך“ שבדורנו – „מאן מלכי רבנן“¹⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו – וועלכער קומט בהמשך צו רבותינו נשיאינו שלפניו – דער שופט דורנו ויועץ דורנו און נביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל⁹: „נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודיבר אליהם את כל אשר אצונו“, „אליו תשמעון“²⁰, וכפס"ד

(15) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר – נדפס בקיצורים והערות לתניא ע' קיח ואילך. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רכא ואילך. וראה שם ח"ה ע' צ.
 (16) שיחת ש"פ עקב (סה"ש ה'תנש"א ע' 764 ואילך).
 (17) ל' חז"ל – יבמות לט, ב. חולין צג, ב.
 (18) ראה פיה"מ להרמב"ם שבהערה 6: ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה . . . זה יהי' בלי ספק כשיכון הבורא ית' לבות בני אדם ותרבה זכותם ותשוקתם לשם יתברך ותגדל חכמתם לפני בוא המשיח כו'.
 (19) ראה גיטין סב, א.
 (20) פרשתנו יח, טו.

איסור על גואל הדם להרוג את הרוצח (בדיוק כמו אדם אחר)⁵¹ –

אלא שאף לדעה זו הרי מלכתחילה, לפני הבריחה לערי מקלט כבר יש מצוה (ע"ד שיטת הספרי⁵²) על גואל הדם לנקום את מיתת קרובו; אלא שכיון שהתורה נותנת להורג נפש בשגגה את ההגנה של עיר מקלט, ברור מזה, שכל זמן שהרוצח עדיין לא הגיע אל עיר מקלט⁵³ הרי אר"י הוא דרביע עלי' על גואל הדם ואין הוא יכול לקיים את מצותו⁵⁴.

ו. אך עדיין צריך להבין (בשיטת הרמב"ם):

הרמב"ם הרי פוסק⁵⁵ שזוהי רק רשות ביד גואל הדם להרוג (כשיצא חוץ לתחומה בזדון). ולכאורה, אפילו לדעתו שלעת"ל עולם כמנהגו נוהג, א"כ אה"נ שיתכן הורג נפש בשגגה, אך כיצד יתכן אז – יחס לבבו (ובמילא) מציאות דגואל הדם. כיון (שכפס"ד

ונוסף לזה: אם ערי מקלט לעת"ל יהיו רק בכדי שלהורג נפש בשגגה תהי' כפרה, א"כ הרי אין החשש ש"כ ירבה הדרך והכהו נפש", וא"כ אין הכרח בערי מקלט דוקא בארץ קני קניזי וקדמוני – והרי כבר יש ערי מקלט בא"י ועבר הירדן⁵⁶;

משא"כ אם הטעם הוא (גם ובעיקר) בכדי להציל את ההורג נפש בשגגה מגואל הדם, מובן שיש צורך בהוספת הערים בארץ קני קניזי וקדמוני, היות שמצד „לנוס שמה“ נוגע שזה לא יהי' „ירבה הדרך“.

ז. וי"ל הביאור בזה:

(51) ראה מנ"ח מצוה תי.
 (52) ובספרי דבי רב לספרי כאן, דמאן דאית ל' (בש"ס) מצוה אפי' בתחלה מצוה (כבספרי כאן) אלא שנשארו בצ"ע. ובביאור הרי"ף פערלא לסה"צ לרס"ג מל"ת רעד כתב בפירושו הספרי שהמצוה היא לרדפו לעיר מקלטו ולא להרוג ע"ש. ומהספרי דבי רב משמע דמפרש גם להורגו. (53) ולהעיר מצפ"ע"נ מכות יב, א (גליון ד"ה רוצח שיצא) דאם לא גלה עדיין לכו"ע פטור אם הרגו. וי"ל ע"פ הנ"ל בפנים, דכשאנו בורח לערי מקלט אין לו ההגנה.
 (54) אף שיש לפרש שדוקא לאחר שנגמר דינו בב"ד להגלות וחל עליו החיוב להצטרע צער גלות ששקול כמעט כצער מיתה (חינוך מצוה תי) הרי כשיצא מעיר מקלטו, מצוה ביד גואל הדם לקיים חיוב זה.
 (55) הלי' רוצח פ"ה ה"י.

המשך פון נבואת משה ותורתו (נאָר אין דעם גילוי הנבואה זיינען פאַראַן חילוקי דרגות, ווי דער רמב"ם איז מבאר¹¹). ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחרי וואָס "תחזור הנבואה לישראל"¹², וואָס איז "הקדמת משיח"¹² – די נבואה וואָס וועט זיין באַ משיח צדקנו (וואָס "נביא"¹³ גדול הוא קרוב למשה רבינו"), ואמרו חז"ל¹⁴ אַז "גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון", און בכל דור ודור איז דאָ איינער וואָס איז ראוי לזה – דעריבער דאַרף מען וויסן אַלס אַ הלכה אויך בזמן הזה (נאָך פאַר דער גאולה), אז ס'איז דאָ די מציאות פון גילוי הנבואה (באַ משיח עוד לפני הגאולה), אַלס אַ מעין והתחלה ("יועציך כבתחלה") צו שלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה. דאָס הייסט, אַז דאָס איז ניט קיין חידוש וואָס וועט זיך אויפּטאַן ערשט נאָך דער גאולה, נאָר די התחלה בזה ווערט שוין אויפגעטאַן פריער בבחי' "יועציך כבתחלה", דעריבער שרייבט עס דער רמב"ם אין זיין ספר הלכות (ובפרט אַז דער רמב"ם שרייבט בספרו אויך די הלכות וואָס זיינען נוגע לימות המשיח, אויך – די הקדמה לזה).

ע"פ הנ"ל וועט מען פאַרשטיין דעם אויפטו פון די לעצטע דורות בכלל ובפרט פון דעם איצטיקן דור ובפרט אין דעם איצטיקן זמן, וואָס לויט הכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מען שוין אַלץ פאַרענדיקט, און לויט אַלע סימנים האַלט מען שוין אין די לעצטע רגעים פאַר דער גאולה.

. . . מ'האָט די שלימות פון יפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו פון אַזאָ וואָס געפינט זיך אין חוצה שאין חוצה הימנו, און אויך – דער תרגום פון פנימיות התורה ותורת החסידות אין לשון עם ועם [רוסיש, וכיו"ב] דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאופן דהולך ומוסיף ואור, ביז בימים האחרונים – אויך

(11) פ"ז ה"ו.

(12) רמב"ם אגרת תימן פ"ג.

(13) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.

(14) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א ר"פ משפטים. ועוד.

ההלכה דגואל הדם עם כל הפרטים אינה ענין של "דברה תורה . . כנגד יצה"ר"⁵⁹ אשר יסית ויגרום ל"יהם לבבו", ולכן נתנה התורה בלית ברירה רשות (או ציווי) להרוג את הרוצח

– כי אם ההורג נפש בשגגה אינו חייב מיתה, כיצד יתכן לומר שיש לגואל הדם רשות להרגו, וכש"כ – שזוהי מצוה על גואל הדם? –

אלא זוהי הנהגה מעיקרא ע"פ תורה או מצוה⁶⁰: יש אופנים שבהם מצוה התורה על הב"ד לקיים את החיוב מיתה – כאשר יש עדים והתראה; יש אופנים שבהם באה מיתה בידי שמים; ובהורג נפש בשגגה, כיון שעל-ידו נהרג אדם מישראל⁶¹, מסרה זאת התורה⁶² לזה ש"ראוי לירשו"⁶³ (שייכות אליו – ובמילא הרי (ע"פ תורה) "יהם לבבו"⁶⁴)

(59) כמו באשת יפת תואר (קדושין כא, סע"ב. פרש"י תצא כא, יא).

(60) וכדמוכח מהא דלכו"ע במזיד, מצוה ביד גואל הדם להרוג את הרוצח "רמב"ם הל' רוצח פ"א ה"ב). ואם אין לו גואל הדם ב"ד מעמידים לו גואל הדם (סנהדרין מה, ב. וראה רמב"ם וכס"מ שם). וראה הוספות הרמב"ן לספר המצות מ"ע יג. ובכ"מ.

(61) ראה צפע"נ מכות י, ב בתחלתו מגליון. (62) ואף שהרשות לגואל הדם היא רק כשיצא חוץ לתחום (כברמב"ם שבהערה 55), משא"כ לפני"ו גואל הדם (רק) פטור (רמב"ם שם פ"ה ה"ט) –

י"ל שאי"ז שאו נתחדש כל הגדר דרשות משא"כ לפני שבא לעיר מקלטו, כ"א שלפנ"ו ארי' הוא דרביע עלי', וכנ"ל בפנים סוסי"ה לדעת המ"ד מצוה.

(63) רמב"ם שם פ"ב ה"ב – לענין גואל הדם בהורג במזיד.

(64) ע"ד החילוק באופן האבלות ע"פ תורה בהתאם למדת הקירוב משפחתי.

להרוג את הרוצח⁶⁵, בכדי להסיר את "ורצח גואל הדם את הרוצח גו' ולא תקחו כופר לנוס גו' ולא תחניפו את הארץ גו' ולא ארץ לא יכופר לדם גו' כ"א בדם שופכו"⁶⁶ [ובפרשתנו "והי' עליך דמים"⁶⁷] – מעשה החטא.

ולכן גם לדעת הרמב"ם שפוסק ש"רשות לגואל הדם להרגו", צ"ל ערי מקלט לעת"ל כדי לברוח מגואל הדם, כיון שגואל הדם הוא ענין ע"פ תורה⁶⁸ (לא רק) מצד טבע (יצה"ר) ההרגשה של נקמה) – יהם לבבו,

ובמילא ה"ז גם בהזמן (לעת"ל)⁶⁹ שבו, "לא קנאה ותחרות" אלא, "עסק כל העולם לדעת את ה' בלבד".

ה. ויהי רצון שעל ידי העבודה דערי מקלט בזמן הזה ברוחניות – לימוד התורה, ש"דברי תורה . . קולטין"⁷⁰,

(65) ע"ד הענין ד"קנאין פוגעין בו" (סנהדרין פב, א), דלכמה דיעות הוי רשות (רא"ש ויד רמ"ה שם. וראה גם רמ"א חו"מ סתכ"ה ס"ד).

וכן השוים במל"מ הל' רוצח ספ"א. וי"ל שבגואל הדם הוי יתירה מזה, כי קנאי הבא לימלך אין מורין לו (סנהדרין שם), משא"כ בגואל הדם (שירי קרבן לירושלמי סנהדרין ספ"ט).

(66) מסעי לה, כו. לב-לג.

(67) ראה מו"ק ה, א.

(68) ראה תפארת ישראל למשנה מכות שם דהוי מצוה קטנה דכל כה"ג לגבי מצוה ממש רשות קרי לה.

(69) וזה שאפ"ל מציאות שאדם יהרג לעת"ל – אף שע"פ גמ' הנ"ל ס"א הוא לפי שהרג במזיד (כלי עדים) – צריך לומר (גם לדעת הרמב"ם) שהוא לפי שהרג במזיד בזמן הזה (ראה אלשיך שם).

(70) מכות י, א. וראה אוה"ת מסעי ע' א'תיד ואילך.

הוספה בשורת הגאולה

לז.

ע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה – וועגן דער הכרזה והודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹: „לאלתר לתשובה (ובמילא איז) לאלתר לגאולה“, אַז מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, אויך דער „צופוצן די קנעפּ“², און עס דאַרף נאָר זיין „עמדו³ הכן כולכם“⁴ – און דאָס האָט מען שוין אויך פאַרענדיקט – אויף צו מקבל זיין פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – איז פאַרשטאַנדיק, אַז מ'האַלט שוין איצטער באַ דעם זמן פון קיום היעוד „ואשיבה“⁵ שופטיך כו' ויועצריך“⁶, און נאָכמער: כבתחילה: מ'האַט שוין די התחלה דערפון, כדלקמן.

. . . בכל הדורות – אויך לפני תח"מ של משה – איז נוגע די הלכה צו וויסן אַז „האיל מנבא את בני האדם“⁷ (גילוי אלקות בגדרי הנבראים), ביז די שלימות בזה ווי ס'איז געווען באַ משה⁸. און נאָכמער – בכל דור איז שייך אַז „נביא אקים להם גו' כמוך“⁹, ווי דער רמב"ם איז מבאר¹⁰ אַז „כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו'“, ד.ה. אַז יעדער נביא איז אַ

(1) „קול קורא“ ב„הקריאה והקדושה“ (סיון-תמוז תש"א. אלול תש"ב) – נדפסו באגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך.
 (2) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
 (3) אגרות-קודש שלו ח"ד ע' רעט. וש"נ.
 (4) ראה „היום יום“ ט"ו טבת. ובכ"מ.
 (5) ישע' א, כו.
 (6) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ"א מ"ג, דמשמע שם ש, ואשיבה שופטיך גו" יהי עוד „לפני בוא המשיח“ וכהסיום בכתוב זה „אחרי כן יקרא לך עיר הצדק גו'“. וראה לקו"ש ח"ט ע' 105 הערה 74.
 (7) רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"ז.
 (8) לקו"ש חכ"ג ע' 71. ע"ש.
 (9) פרשתנו יח, יח.
 (10) שם פ"ח ה"ב.

ובפרט בהזמן שניתן כ„מקלט“ – גבולך“ וכפשוטו, ויקויים „ויספת לך חודש אלול שהר"ת שלו הוא⁷¹, „אנה לידו ושמתי לך“, „לרמוז כי הקב"ה בחסדו אנה וזמן חודש אלול לכל מי שחטא בתוך השנה שישוב אז בתשובה ויקבלוהו“⁷², נזכה בקרוב ל„ירחיב ה"א את

(71) ל"ת ושער הפסוקים להאריו"ל פ' משפטים. פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א.
 (72) שם פ"פ שם. ועד"ו בל"ת ופע"ח שם.
 (73) אוה"ת שם ס"ע א'תטו.
 (74) רש"י שה"ש א, ב. – וראה ד"ה אל תצר את מואב – לאדהאמ"צ.

שופטים ג

היעוד ד, והשיבה שופטייך כבראשונה וגו' ונבואת הגאולה ע"י נשיא דורנו

ב. ויובן זה בהקדים כמה דיוקים בלשון היעוד:

א) בציווי בפרשתנו נאמר „שופטים ושוטרים תתן לך“, משא"כ בלשון היעוד נאמר רק „ואשיבה שופטיך“, ולא מוזכר שוטרים. ולאידך: נוסף הלשון וענין „ויעציק“.

ב) מה הם שני הענינים ד, „שופטיך“ ו, „ויעציק“?

ג) מדוע נאמר ב, „שופטיך“ הלשון „כבראשונה“, וב, „ויעציק“ – „ככתחלה“?

ד) הדיוק „שופטיך“ ו, „ויעציק“ בלשון נוכח (לא כבפרשתנו – „שופטים ושוטרים“ סתם) (אע"פ שאח"כ כתוב „תתן לך“).

ג. ויש לומר הביאור בזה:

החילוק בין שופטים ושוטרים הוא – בלשון רש"י: „שופטים – דיינין הפוסקים את הדין, ושוטרים – הרודין את העם אחר מצותן שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט¹⁰. היינו, שהשוטרים ענינם

א. בשייכות עם הציווי בפרשתנו „שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך“, ישנו היעוד של נביא הגאולה: „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויעציק ככתחלה“, וכפי שאומרים גם בתפלה בכל יום (מימי החול¹¹): „השיבה שופטינו כבראשונה ויעצינו ככתחלה“.

וע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה – בנוגע להכרות והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: „לאלתר לתשובה (ובמילא) לאלתר לגאולה“, שכבר סיימו את הכל, גם את „צחצוח הכפתורים¹², וצריך רק להיות „עמדו הכן כולכם“ – וגם את זה כבר סיימו – לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – מובן, שאוחזים כבר עתה בזמן של קיום היעוד „ואשיבה שופטיך גו' ויעציק¹³“, ויתירה מזו: ככתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה, כדלקמן.

משיחות ש"פ שופטים, ד' אלול ה'תנש"א. נדפס בסה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 780 ואילך. תרגום מאידית.

- 1) בתחילתה.
- 2) ישע"י א, כו.
- 3) ברכה הי"א דתפילת העמידה.
- 4) „קול קורא“ ב, הקריאה והקדושה (סיון – תמוז תש"א. אלול תש"ב) – נדפסו באגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעו ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך.
- 5) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
- 6) אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט. וש"נ.
- 7) ראה „היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.
- 8) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ"א מ"ג, דמשמע ש, ואשיבה שופטיך גו' יהי עוד „לפני

ובנ"י ע"י עבודתם מעמידים זאת מחדש¹⁴⁰, וביחד עם זה בית המקדש עצמו (שהוא בנוי ומשוכלל למעלה¹⁴¹) יורד מלמעלה למטה, ביחד עם קדש הקדשים ואבן השתי' שבו, שממנה הושתת כל העולם כולו.

ובעמדנו אחרי המשה עשר באב – שמולו ארי¹⁴², ר"ת (אב) אלול, ראש השנה, ויהכ"פ הושענא רבה¹⁴³ – הנה מנהג ישראל לאחל לכל יהודי ולכל בנ"י: כתיבה ותתימה טובה¹⁴⁴, וגמר חתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה, בגשמיות וברוחניות וברוחניות ובגשמיות וגם יחד, והקב"ה ימלא משאלות לבב כל אחד ואחת מישראל לטוב,

ובפרט – בקיום בקשת ותביעת כל א' מישראל: „עד מתי“?! „השיבה שופטינו כבראשונה ויעצינו ככתחלה“, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

(מיום ראשון עד יום השבת), הכוללים את כל ימי השנה (שעברה והבאה) – ה"ז מתאים עוד יותר לערוך חשבון צדק וההכנות המתאימות לשנה הבאה בנוגע לעבודה הנ"ד, ואשיבה שופטיך כבראשונה ויעציק ככתחלה“.

ונוסף על זה כבר עברו שלשה שבועות (למעליותא) שלמים מה, שבועה דנחמתא, ואוחזים כבר בההפטורה ד, אנכי אנכי הוא מנחמכם¹³⁶, מענה הקב"ה¹³⁷ על טענת בנ"י „ותאמר ציון עובני אד' וה' שכחני“¹³⁸, ובסגנון אחר – „עד מתי“?! והקב"ה משיב ש, אנכי אנכי הוא מנחמכם, כולל – הנחמה בכפליים (אנכי אנכי) דגאולה האמיתית והשלימה.

יג. ויהי רצון, שע"י העבודה בקיום „שופטים גו' תתן לך בכל שעריך“, באופן ד, ואשיבה שופטיך גו' הנ"ל – יקויים זה בפועל ממש, ב, „שעריך“ בארץ ישראל, וב, „שעריך“ דביהמ"ק השלישי, ש, טבעו בארץ שערי¹³⁹.

140) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 98. ועוד.

141) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

142) ספר יצירה פ"ה מ"ב. רש"י ר"ה יא, ב.

ועוד.

143) של"ה במס' ר"ה שלו (ריג, א). ועוד.

144) ראה דרכי חיים ושלום סתרפ"ד.

136) ישע"י נא, יב.

137) ראה אבודרהם בסדר פרשיות וההפטרות

בשם המדרש.

138) שם מט, יד.

139) איכה ב, ט. וראה במבד"ר פט"ו, יג.

ועוד.

לכפות ולהכריח¹¹ את אנשי העם שיקבלו את הדין ומשפט.

עפ"י מובן מדוע ביעוד הגאולה נאמר רק „ואשיבה שופטיך” ולא „שוטרים” - כיון שלעתיד לבוא מתבטלים מציאות הרע¹² והיצר הרע¹³, ולא יצטרכו לשוטרים¹⁴ שיכריחו את אנשי העם להשמע להוראות השופטים, כיון שכל האנשים יקיימו מעצמם את ההוראות¹⁵. יצטרכו רק „שופטים”, שיפסקו דינים וילמדו תורה ויורו את הוראות התורה והמצוות לבנ¹⁶ „ילכו מחיל אל חיל”¹⁷ בקדושה גופא¹⁸.

(11) ראה סהמ"צ להרמב"ם מ"ע קעו (ועד"ו בחינוך מצוה תצא): למנות שופטים ושוטרים שיכריחו לעשות מצוות התורה ויחזירו את הנוטים מדרך האמת אלי' על כרחם כו' וימנעו ויחזרו מהרע ויעמידו הגדרים על העובר עד שלא יהיו מצוות התורה ואזהרות נדונות לפי אמונת כל איש.

(12) כמש"נ „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ” (זכרי' יג, ב).

(13) ראה סוכה נב, א.

(14) ראה אה"ת פרשתנו ע' תתכ"א: ועפ"ו יובן ענין שוטרים. והיינו להכות נה"ב בשבת ע"ד לעולם ירגיז (ברכות ה, רע"א).

(15) ולהעיר מפ"י הרד"ק עה"פ ואשיבה שופטיך כבראשונה: זה יהי' בימות המשיח שיכלו הרשעים כולם ושארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב (צפני' ג, ג).

(16) ראה רמב"ם ריש הל' ממרים: ב"ד הגדול שבירושלים [העיקר והיסוד של כל השופטים ש„בכל שעריך”] הם עיקר תורה שבעל פה והם עמודי ההוראה ומתן חק ומשפט יוצא לכל ישראל.

וראה לקו"ש חכ"ט ע' 97.

(17) לשון הכתוב - תהלים פד, ה.

(18) ראה תניא אגה"ק סו"ס כו (קמה, א)

(* ראה פרשתנו יז, ח (ובפרש"י ד"ה דברי ריבות). ולהעיר גם מספרי ריש פרשתנו (עה"פ בכל שערך). רמב"ם הל' סנהדרין פ"א הי"ג. ועוד.

ד. ויש לומר שענין זה מרומז גם בשם הפרשה „שופטים” (ללא תיבת „שוטרים”), כידוע¹⁹ ששמו של דבר מבטא את תוכן כל הדבר, ועד"ו בנוגע לשמות פרשיות התורה כפי שהן נקראות ע"פ מנהג ישראל, והן בתכלית הדיוק²⁰ -

ולכאורה: כיצד מתאים שם הפרשה („שופטים”) עם המצוה שתוכנה הוא לכאורה „שופטים ושוטרים תתן לך ככל שעריך”, ועד שאיתא במדרש²¹ „אם אין שוטר אין שופט, כיצד, כיון שנתחייב אדם בב"ד לחבירו אם אין שוטר שיוציא ממנו כיון שפורש מן הדיין אין ספיקה ביד הדיין לעשות לו כלום אא"כ מוסרו ביד השוטר”!

והביאור בזה²²: ענין השוטרים הוא רק סיוע להשופטים, שאם השופט אינו יכול להוציא את משפטו לפועל, צריכים לשוטרים, „בעלי מקל ורצועה”²³, שיכריחו את הבעל דין „שיקבל עליו את דין השופט”. ולכן נקראת הפרשה רק בשם „שופטים”, ומינוי השוטרים אינו נחשב למצוה בפ"ע (במנין המצוות), אלא הוא נכלל

(19) ראה תניא שעהיה"א פ"א. וראה בארוכה „תשובות וביאורים” (קה"ת תשל"ד) ס"א*.

(20) לקו"ש ח"ו ס"ע 35 ואילך ובהערות שם. וש"נ.

(21) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ועוד.

(22) תנחומא פרשתנו ב (ובתנחומא באבער ג). וראה גם ספרי ריש פרשתנו (עה"פ בכל שעריך). וראה ביאור הר"פ פערלא לסהמ"צ לרס"ג פרשיות פרשה א' בסופה.

(23) ראה לקו"ש חל"ד ע' 104-103.

(* אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ס"ע רפח ואילך. המו"ל.

ואדרבה - מתיקות נעלית יותר מדבר שהוא לכתחילה מתוק (ע"ד המעלה דחסדים הנסתרים).

באופן - שכל הפרטים ופרטי פרטים דחיי היהודי הדורים ומונהגים ע"פ הוראות ה„שופט” ו„יועץ” שלו - נשמתו.

וכך גם בכללות יותר - כל איש ואשה הם ה„שופט” וה„יועץ” דביתם ובני ביתם, וצריכים להנהיג את הבית ע"פ הוראות ועצות התורה.

עד בכללות עוד יותר, כנ"ל - שכל יהודי, אנשים נשים וטף, מקבלים על עצמם ומקיימים את הוראות השופט ויועץ הדור. ומשפיעים כך על אשתו ובני ביתו, עד על כל אלו שיכול להגיע אליהם.

עד גם בכללות העולם - באופן שכל העולם, גם עולם מלשון העולם והסתרו¹²⁶, עם כל פרטיו ופרטי פרטיו נעשה רשות היחיד חדור בנקודה האחת והיחידה יחידו של עולם¹²⁷ (מלשון העולם למעליותא, מבחי' „ישת חושך סתרו”¹²⁸), כפי שמגלה את עצמו „בקרבנו” ע"י „נביא אקים להם גו' כמוך”, נשיא הדור ש„הוא הכל”¹²⁹, „צדיק יסוד עולם”¹³⁰,

ע"ד אבן השתי' - שנמצאת במקום מסויים בעולם הוזה הגשמי¹³¹, וקיימת תמיד בלי שינויים (אפילו לא השינוי

(126) ראה לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.

(127) ראה תניא ספ"ג. ובכ"מ.

(128) תהלים יח, יב.

(129) פרש"י חוקת כא, כא.

(130) משלי י, כה.

(131) יומא נג, ב.

דגניוה, כהארון שנגזז¹³¹ וכיו"ב), ע"ד שופט ונביא שקיים (נצחי) בכל דור (כסימן לגילוי אלקות בעולם באופן תמידי) - שממנה הושתת כל העולם כולו¹³². ושני הענינים באבן השתי' - (א) נקודה אחת (ב) הכוללת הכל (ממנה הושתת כל העולם) - מרומזים גם באותיות ד„שתי”¹³³ (ועד"ו בתיבת „ישת” ד„ישת חושך סתרו” כנ"ל): היו"ד מורה על נקודת הביטול (קבלת עול) - ע"ד הענין ד„שופטיך”, וה„שתה” מורה על התפשטות - כנראה בצורת האותיות ש, ת וה' - ע"ד הענין ד„יועצך”.

ובהדגשה יתירה בשנה זו - הי' תהא שנת אראנו נפלאות, שכוללת את רוב האותיות ד„שתי”¹³⁴, ובמקום היו"ד (ה'ש"ת)¹³⁵ בא הנ"א; והכנה לשנה הבאה - הי' תהא שנת נפלאות בינה, עם המעלה דבינה (בחי' „יועצך” בערך לנקודת החכמה), ששרשה הוא למעלה מחכמה (ראי', אראנו)¹³⁶.

ובשנה זו גופא - נמצאים כבר בסיום השנה, בחודש אלול - חודש החשבון דהשנה שעברה וחודש ההכנה לשנה הבאה. ובחודש זה כבר עברנו את ז' הימים הראשונים, ז' ימי ההיקף¹³⁵

(132) שם נד, ב.

(133) ולהעיר שבשנת ה'ש"ת (שנת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר) התחילה תקופה חדשה בפעולתו ועבודתו כו'. ובפרט לאחרי שעברו יותר מארבעים שנה מאז, כאשר ניתן לבני' „לב לדעת ועינים לראות ואונים לשמוע” (תבוא כט, ג).

(134) ראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' קסט. וש"נ.

(135) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. הובא

וגת' בד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ה, תש"ד, תש"ה, ועוד.

והמענה הוא, שאילו עניני הגאולה היו חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות שהגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "ויעציק כבתחלה") - לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!

יב. ובפשטות:

בעמדנו בהתוועדות חסידים בדי' אמות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - צריך כל אחד, אנשים נשים וטף, לכל לראש לקבל על עצמו החלטות טובות לקיים את כל ההוראות טובות ועצות שדוברו בהתוועדות - מיוסד על תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ודברי תורה והוראות דרבתינו נשיאינו.

שיהי' "שופטים תתן לך בכל שעריך", שכל ז' שערי האדם, ב' העינים וב' האזנים שלו, ב' נחירי האף ופיו - יונהגו ע"פ הוראות תורתנו הקדושה כפי שנמסרו ע"י "מאן מלכי רבנן" בכלל, ובפרט ע"י ה"שופט" ו"יעץ" הדור - נשיא דורנו,

ובפרטיות יותר: כשם שישנו שופט ונביא בכל דור, וזהו "מיסודי הדת", שתמיד ובכל מקום ישנו גילוי אלקות למטה - עד"ז הוא גם בפרטיות בתוך יהודי בעצמו, שיש לו נשמה, שהיא "חלק אלוהה ממעל ממש"י¹²¹, ממש גם בפירושו שזה קיים באופן נצחי (גם כפי שירדת למטה בעולם הזה הגשמי).

ותוכן ההוראה ד"שופטים ג' תתן

(121) תניא רפ"ב.

במצות מינוי השופטים - כיון שענין השוטרים הוא פרט בענין ה"שופטים" (בכדי לפעול את קיום המשפט בפועל) שע"י השופטים), אבל אין זה ענין הכרחי לענין המשפט, שיכול להתקיים בפועל גם ללא שוטרים, כאשר המצב והזמן הוא כתיקונו, שאין צריכים לזה (כפי שיהי' לע"ל), כנ"ל.

וזה שהציווי בתורה כולל גם "שוטרים", הוא כיון שזהו ציווי לדורות המדבר על כל הזמנים וכל המצבים, במילא צריכים ציווי על שוטרים, במצב שנדרש שיקבלו את הדין בדרך כפי²³ [ולכן גם נאמר במדרש "אם אין שוטר אין שופט", לא לדינא, רק לתועלת קיום הדבר, כשיתכן שבלא שוטרים המשפט לא יצא לפועל].

ה. עפ"ז יובן הטעם לכך שביעוד נתוסף "ויעציק" (נוסף על "שופטיך"), כיון ששלימות הכח לכך שבגאולה יהיו בני"י בשלימות ויקיימו את הוראות השופטים ללא צורך בשוטרים - הוא מזה שיהיו אז "שופטיך" וגם "יעציק": החילוק בפשטות בין שופט ויעץ הוא: שופט אינו בערך להנשפט, הוא

(23) אלא דיש לומר, דכיון שכל עניני התורה הם נצחיים - גם לע"ל יהיה הענין ד"שופטים" ושוטרים תתן לך בכל שעריך", אלא שאז יהיו שוטרים אך ורק למעלותא - להכריז ולהודיע ע"ד מציאותו של השופט. או בכדי לסייע לבני"י בקיום עניני ב"ד [לדוגמא: ליישר הדרך עבור עדי ראייה בקידוש הלבנה בכדי שיוכלו להגיע לב"ד בנקל ובזריזות (ע"ד תוספתא שקלים פ"א). ראה גם סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 663].

אמנם, מכיון שפשטות ועיקר הפירוש ד"שוטרים" הוא "בעלי מקל ורצועה כו'", לא נזכר זה בדיבור ביעוד הגאולה.

משא"כ יועץ כשמו כן הוא - הוא נותן עצה טובה²⁴, בלשון חז"ל²⁵ - "עצה טובה קמ"ל". שזה מורה שהיועץ (בתור יועץ) נמצא בערך להשומע ומקבל העצה, ולכן מדבר היועץ אליו (לא מלמעלה למטה בדרך ציווי וגזירה, אלא) כידיד טוב המדבר עמו שזה בשוה ונותן לו עצה טובה כיצד להתנהג, עצה שהוא (השומע) מבין ומונח אצלו והוא מרגיש שזהו ענין טוב עבורו (השומע), אם לאו - אין זו עצה טובה, אלא חוקה וגזירה.

עד"ז מובן גם החילוק בין "שופטיך" ו"יעציק" בלשון היעוד בקשר למשפט ועצה בעניני תורה ומצוות.

ויש בזה מה שאין בזה: מעלת היועץ היא, שזה מתקבל יותר אצל שומע העצה, זה חודר בו בפנימיות מציאותו, כיון שמונח אצלו שווה עצה טובה עבורו; מעלת השופט היא, שהיות שהוראותיו באות כהוראה וציווי מהשופט שהוא נעלה שלא בערך מהנשפט, ה"ז נותן לשופט, שיש לו כח התורה לפסוק דינים, נתינת כח גדולה

(24) דפשוט שההבטחה בהגאולה הוא, שיועץ ("יעציק") עצה טובה דוקא.
(25) עירובין לט, א. וש"נ.

(122) ראה שם פ"ג.

(123) איוב יב, יא.

(124) ראה רמב"ם הל' דיעות פ"ד.

(125) פכ"ז.

שלא בערך (לגבי יועץ שבערכו), וגם - שזה בא בדרך ציווי מלמעלה, שמכריח את האדם שיקיים את ההוראה (משא"כ עצה יש לו הברירה אם לקיים או לא).

ובסגנון אחר: אצל שופט נמצאת בהדגשה (בעיקר) מציאות השופט, ואצל יועץ נמצאת בהדגשה (בעיקר) מציאות מקבל העצה.

וע"ד שני ענינים אלו שצריכים להיות בכללות עבודת האדם²⁶: עבודת האדם ככה עצמו - אתערו את דלתא, והסיוע מלמעלה - אתערו את דלעילא. ועד"ז בפרטיות יותר ישנם שני ענינים בסיוע מלמעלה עצמו²⁷: סיוע ונתינת כח שהוא בערך להאדם ומתלבש בו באופן פנימי; וסיוע ונתינת כח הבא מדרגא שלא בערך אליו. ועד"ז י"ל ישנם שני ענינים אלו בהסיוע לעבודה הבא מבני עצמם: "שופטיך" - שענינם הוא תורה (דבר השם) - נותנים סיוע מלמעלה²⁸ שלא בערך האדם, ו"יועציך" - מסייעים לו באופן של התלבשות פנימית, באופן שמרגיש שזוהי טובת עצמו.

ו. עפ"ז יובן החילוק שב"שופטיך"

נאמר "כבראשונה" וב"יועציך" - "כבתחלה"²⁹:

החילוק בין "ראשונה" ו"תחלה" הוא: "ראשון דמעיקרא משמע"³⁰, היינו שזהו (או שיכול להיות) קודם התחלת הענין³¹. משא"כ "תחלה" מורה על התחלת הענין בפועל.

ויש לומר שזהו החילוק בין "שופטיך כבראשונה" ו"יועציך כבתחלה" (שגם כפי שהשופטים והיועצים היו פעם³², ישנו חילוק עיקרי ביניהם המודגש בשינוי הלשון "כבראשונה" ו"כבתחלה"): כיון שבפעולת השופט נמצאת בהדגשה (בעיקר) מציאות השופט, וזה בא בדרך ציווי מלמעלה, ללא התחשבות (כ"כ עיקרית) בהכשרת כלי המקבל - לכן ישנו הפסק (באיכות, ובמילא גם בזמן) בין דברי השופט וקיומם ופעולתם בפועל, כיון שלאחרי פס"ד השופט צריך רק אז להתחיל דבר חדש - קבלת הדין וקיומו ע"י הבעל דין. ולכן נאמר בזה הלשון "שופטיך כבראשונה" - שהשופטים ש"אשיבה" הם כבראשונה,

29 להעיר מהפירושים עה"פ - בא"א.

30 פסחים ה, א. וראה גם פרש"י בא יב, טו

(ד"ה אך).

31 וגם לפי הפירוש הפשוט ב"ראשון", שהוא הראשון של הבא לאחרי זה (ויש שני לו), הרי הוא מובדל ומרומם מהם. משא"כ "תחלה" - התחלת הענין - מורה על קירוב להבא לאחרי זה. ע"ד המבואר בהחילוק בין הלשון "ראש השנה" ו"תחלת השנה", שהראש הוא למעלה ומרומם (ולכן כולל כל אברי הגוף, משא"כ תחלה אפשר להיות רק התחלת הענין).

32 ראה י"ש עה"פ ישע"י שם (רמז שצא): ואשיבה שופטיך זה משה ואהרן ויועציך זה דוד ושלמה. (וראה בביאור הגר"א עה"פ).

"קודם שיעשה אות", ו"אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר¹¹⁴ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו"¹¹⁵, כיון שמאמינים בדברי הנביא, לא משום שאלו דבריו של הנביא, אלא משום שאלו דברי הקב"ה ע"י נביא זה!

[אפילו לא דברי הקב"ה שנאמרו ע"י נביא שני, אבל לא נאמרו אליו].

ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועציך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני"ו וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגת היום יום הכללית, גם ב"בכל דרכיך (דעהו)" ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"¹¹⁵,

עד - הנבואה העיקרית - הנבואה¹¹⁶ ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא"¹¹⁷.

וביחד עם זכות זו - יש לכל אחד מאנשי דורנו האחריות לקבל על עצמו "שופטיך" ו"יועציך", ולציית להוראות

ועצות טובות שלו - ובלשון רבים ("שופטיך" ו"יועציך"), ריבוי משפטים וריבוי עצות, נוסף על כך שזה בא (ומיוסד על ההוראות ועצות) ד"שופטיך" ו"יועציך", "מאן מלכי רבנן", ורבותינו נשיאינו בדורות שלפני זה - שאז יש לזה גם התוקף המובן לכל א' בבחי' עצה טובה (לא רק בדרך ציווי), שאפילו אם הוא אותו מעצמו (ואפילו אם יש לו ע"פ תורה ושו"ע ממה לאחזו מעצמו), הרי יחיד ורבים הלכה כרבים¹¹⁸ - כדעת ה"שופטיך" ו"יועציך" - רבים.

וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד"שופטיך" ו"יועציך" שבדורנו - נעשה ע"ז גופא המעין והתחלה דקיום התפלה¹¹⁹, השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל), במכ"ש מזה ש"סוף מעשה במחשבה תחלה"¹²⁰, עאכ"כ שזה כבר גם בדיבור ("ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא את הדברים בדיבור, כולל ובמיוחד - שהנה הנה באה הגאולה.

- ועפ"ז ישנו גם מענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש - לכאורה: כיצד זה יכול לעבור ולהצלית בצורה חלקה כל כך; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?!

114 ואתחנן ו, טו.

115 משלי ג, ו. אבות פ"ב מ"ב. וראה

רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

116 לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בודאות - ראה מאמרי אדה"ו הקצרים ע' שנה"ו.

117 שה"ש ב, ה ובשהש"ר עה"פ.

118 ברכות ט, א. וש"נ.

119 ולהעיר שזוהי ברכה הי"א בתפלת שמונה עשרה, אשר ענין אחד עשר הוא בחי' כתר, שלמעלה מהשתלשלות דע"ס (ע"ד בחי' שופט שהוא שלא בערך להנשפטים), הכולל וגמשך גם בע"ס (ע"ד בחי' יועץ).

120 פיוט "לכה דודי".

דורנו, ובאופן ההולך ומוסיף ואור, עד כימים האחרונים - גם נדפס (ספר התניא, תושב"כ דחסידות¹⁰⁶) ב"פרייל", הכתב עבור "סגי נהור"¹⁰⁷ ר"ל (כמדובר לעיל¹⁰⁸).

וע"פ ההכרזה הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל עניני העבודה, כולל העבודה דרבתינו נשיאינו כ"שופטיך" ו"יועציך" עד היום הזה, ו"אכשור דרי"¹⁰⁹ כפשוטו - מובן, שכבר הגיע הזמן ד"ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה" בתכלית השלימות (ואין צריכים לשוטרים, כיון שכבר הכל מבורר), לאחרי הטעימה והתחלה בזה ע"י רבותינו נשיאינו¹¹⁰.

יא. מזה מובן הלימוד שישנו לכל אחד בעמדנו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים

106 מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר - נדפס בקיצורים והערות לתניא ע' קיה ואילך. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רסא ואילך. וראה שם ח"ה ע' ז.

108 שזוהו מפני שהוא "סגי נהור" כפשוטו - מפני ריבוי אור שנכנס בעין, וחסר בהכיסויים כו' (ראה אוה"ת בראשית תרלה, ב. סה"מ תרס"ח ע' לב. המשך תער"ב ח"ה ע' ערה. ח"ב ס"ע אכד ואילך). ועוד יש לומר, שע"י הירידה העדר הראי' (לפי שעה), נעשה אח"כ גילוי אור וראי' ביתר שאת וביתר עוז, כיתרון האור מן החושך (קהלת ב, יג).

108 סה"ש תשנ"א ח"ב ע' 764 ואילך.
109 לשון חז"ל - יבמות לט, ב. חולין צג, ב.

110 ראה פיה"מ להרמב"ם שבעה ע"ח: ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה. . . זה יהי' בלי ספק כשיכון הכורא ית' לבות בני אדם ותרבה זכותם ותשוקתם לשם יתברך ותגדל חכמתם לפני בוא המשיח כו"ו.

111 ראה גיטין סב, א.

112 רמב"ם שם רפ"י.

113 שם ה"ה.

האחרונים שהגלות - שצריכה להיות עבודה בהתאם מדה כנגד מדה למצב הגאולה:

לפרסם אצל עצמו ואצל כל אלו שאפשר להגיע אליהם - שצריכים לקבל על עצמם ולקחת על עצמם (ביתר חוזק) את ההוראות ועצות ד"שופטיך" ו"יועציך" שבדורנו - "מאן מלכי רבנן"¹¹¹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו - הבא בהמשך לרבתינו נשיאינו שלפניו - שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל¹¹²: "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודיבר אליהם את כל אשר אצונו", "אליו תשמעון"¹¹³, וכפס"ד הרמב"ם הנ"ל, שאם יש לאחד המעלות והשלימויות שצריכים להיות לנביא ומראה אותות ומופתים - כפי שראינו ורואים בהמשך קיום ברכתיו אצל נשיא דורנו - הרי "אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן את אליו תשמעון", עי"ז ש"יאמר דברים העתידיים להיות בעולם ויאמנו דבריו"¹¹⁴ (כפי שראו זאת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר),

ויתירה מזו: "נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא - כפי שהוא בנוגע לנשיא דורנו, ונמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' - הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה"¹¹⁵; וצריכים לציית לו תיכף ומיד עוד

בדרגת "ראשונה", לפני התחלת הענין. משא"כ בפעולת היועץ, שבה נמצאת בהדגשה (בעיקר) מציאות המקבל, הרי שומע העצה הוא כלי מוכשר לזה, והעצה נאמרת בכוונה שהיא תתקבל אצל השומע, היינו, שעצם ענין (נתינת) העצה מורה על כך שכבר ישנה התחלת הענין, כיון שהשומע כבר מוכן לכך, והעצה היא רק כדי לגלות זאת בו ולהראות לו כיצד זוהי (עצה) לטובתו, וגם בזמן - שתיכף לאמירת העצה ישנה התחלת קיום העצה. ולכן נאמר "יועציך כבתחלה", שה"יועציך" שישובו בימות המשיח הם "כבתחלה", בדרגת "תחלה", הם קשורים עם תחלת קיום העצות בפועל.

עפ"ז מובן גם הלשון "יועציך" לשון נוכח, היועצים שלך - כיון שבעצה מודגש שזוהו ענין שלך; והכוונה בזה היא, שע"י "יועציך" יעשו גם ה"שופטים" - "שופטיך" לשון נוכח, שהוראות השופטים (שהם מצ"ע שלא בערך הנשפט) יתקבלו אצלו באופן פנימי, כקבלת העצות.

ז. עפ"ז יובן הטעם לכך שלאחרי

34 ש"ך עה"ת ריש פרשתנו. וראה בארוכה אוה"ת פרשתנו ע' תתכ. ועוד.

35 ראה תניא פ"ג.

36 ראה ב"ב נג, א. סה, א. עא, סע"א. רמב"ם ה' מכירה פכ"ה ה"ד. ה' זכיה ומתנה פ"א הכ"ב.

37 והטעם שלא נאמר "יועציך" בפרשתנו - כי בלשון התורה נאמר הכל בכללות, ובכללות הציווי הוא "שופטים גו' תתן לך בכל שערך" (וזה כולל ברמו גם הפרט ד"יועציך", שהעבודה צ"ל בפנימיות), ובהיותו ציווי לדורות ה"ו כולל כל המצבים, גם כשוקקים לשוטרים (כנ"ל ס"ג); משא"כ ביעוד הגאולה, עיקר החידוש ד"ואשיבה שופטיך גו' נעשה ע"י "שופטיך" ו"יועציך", כדלקמן בפנים.

ויש לקשר זה עם הנאמר בפרשתנו - "שופטים גו' תתן לך בכל שערך":

שער (העיר) הוא הפתיחה והתחלה להכנס לעיר. והכוונה היא, שמינוי השופטים (והשוטרים) - בזמן שבו צריכים לזה יהי' באופן ד"תתן לך בכל שערך" לשון נוכח, שההוראות ופסקי דינים (השופטים) - שהם מצ"ע באופן של הבהלה³³, ומתקבלים בדרך ציווי

33 ולכן נאמר "שופטים ושוטרים" בלשון סתם.

ביאת המשיח לא יצטרכו ל„שוטרים“, כיון שאז יהיו „שופטיך“ ו„יועציך“ בשלימות – הן המשפטים והוראות התורה הבאים ע”י „שופטיך“ ביחד עם הנתינת כח נעלה שבוה, והן העצות טובות הבאות ע”י „יועציך“, המביאים זאת בפנימיות בהאדם, ודוקא ע”י שני ענינים אלו נעשה יהודי חדור לגמרי בתורה ומצוות ואלקות³⁸, כך שאינו צריך יותר לשוטרים (כפי’ והכרח) לקיים את דבר ה’:

ע”י „שופטיך“ בלבד, הוראות התורה שיהודי מקבל בקבלת עול בדרך ציווי וגזירה – חסרה העבודה הפנימית, החודרת בהבנתו והרגשותיו, הבאה ע”י „יועציך“. ובמילא נשאר עדיין נתינת מקום ואפשריות (בכחות הפנימיים שלו) לענין הפכי; ע”י „יועציך“ בלבד, שהיא עצה טובה להשומע ומקבל, חסר כח התורה והסיוע שלא בערך הבא ע”י פס”ד השופט (כנ”ל), כלומר, בגילוי אלקות שבוה. דוקא ע”י שני הענינים – „שופטיך“ ו„יועציך“ – נפעל שהאדם עצמו (באופן של התלבשות בפנימיות מציאותו שנתקבל אצלו ע”י „יועציך“) מתנהג ע”פ הוראות התורה (ע”י „שופטיך“), שאז אין יותר מקום ואפשריות שהאדם יצטרך לכפי’ (ע”י שוטרים) לקיים את הוראות השופטים.

38) ע”ד הידוע (ראה תניא פליו – מו, א) שלע”ל תתמלא שלימות הכוונה ד, דירה לו יתברך בתחתונים” (ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקתי ג. במדבר פ”ג, ו) – ששני ענינים בזה: השלימות בגילוי אלקות, „דירה לו יתברך“, „לו“ לעצמותו (המשך תרס”ו ס”ע ג. ובכ”מ – נסמנו בסה”מ מלוקט ח”ב ע’ רמא הערה 32); וגם, שהדירה לו ית’ תהי’ „בתחתונים“, בגדרי התחתונים.

ה. מהאי טעמא גופא שצריך להיות „יועציך“ כבתחלה” בכדי להכניס בשומע העצה הבנה והרגשה פנימית בתומ”צ וביהדות, באופן שזה נעשה ה„תחלה“ וה„שער“ שלו (ולא שנשאר כדבר חדש שהוא שלא בערכו) – מובן, שזה צריך לבוא ע”י עבודת היהודי עוד קודם הגאולה, עבודה לפי ערכו, צעד אחר צעד ודרגא אחר דרגא, בכדי להכין אותו ולעשותו כלי מוכשר לקבל את הגילויים דימות המשיח, כולל – „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“.

ונוסף לזה: ע”פ הידוע שתכלית השלימות דימות המשיח „תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, כי הגורם שכר המצוה היא המצוה בעצמה כו”³⁹. וכל ההמשכות מלמעלה באות באופן דמדה כנגד מדה⁴⁰, שעבודתו של יהודי צריכה להיות מעין ההמשכה שהוא ממשך ע”י עבודה זו⁴¹ (שע”ז הוא נעשה כלי פנימי להמשכה) – מובן בנדוד”ש, שבכדי להגיע ולקבל את המצב ד„ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“ בימות המשיח, צריך להיות ביהודי מעין זה בעבודתו עכשיו – שיהדות ותומ”צ יהיו אצלו בשני האופנים: בדרך „שופטיך“ – קבלת עול בקיום הוראות התורה, ובדרך „יועציך“ – שהוראות התורה יתקבלו אצלו בפנימיות כעצה טובה.

39) תניא רפ”ז.

40) ראה סוטה ת, ב. ט, ב. וש”נ. תוספתא סוטה רפ”ד. מדרש לקח טוב שמות ג, ו. ועוד.

41) ראה בארוכה סה”מ מלוקט ח”ג ע’ מו”ח. וש”נ.

– שעל ידם „תחזור נבואה לישראל“ (בלשון הרמב”ם הנ”ל)⁹⁶, „גלה סודו אל עבדיו הנביאים“, הם הנם נביאי דורנו” עד „נביא מקרבך גו’ כמוני” (בהיותו אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא⁹⁸), והם „שופטיך“ ו„יועציך“ דדורנו:

הן „שופטיך“ – בהיותם נשיאינו, שנשיא (מלשון התנשאות) הוא למעלה שלא בערך מאלו שעליהם הוא נשיא (ע”ד מ”ש⁹⁹, „ויגבה מכל העם משכמו ומעלה“), וגם רבותינו המלמדים תורה לכל העם – ע”ד „שופטיך“; והן „יועציך“ – הנותנים עצות בעניני תורה ויראת שמים¹⁰⁰, עד גם עצות בענינים גשמיים (ענין הנביאים)¹⁰¹.

96) ראה לקו”ש ח”ב ע’ 589.

97) „הבעש”ט ז”ל אשר כמוהו לא הי’ מימות הראשונים פלאי פלאות נסים היוצאים מהטבע אשר היו נראים על ידו כאשר שמעתי מאאזמו”ר נ”ע שהוא ותלמידו הה”מ נ”ע היו רואים מסוף העולם ועד סופו ממש בעין ראי’ והיו אומרים מה שהיו רואים כאשר הי’ נראה בעליל לתלמידיהם, והיינו ע”י שהי’ גלוי לפניהם אור שנברא ביום ראשון שהשיית גנוז בתורה, הנה כל אלה המופתים האמיתים מגלים גילוי א”ס ב”ה הבבע”ג. גם מוקני נ”ע שמענו עתידות קולע אל השערה” (ספר החקירה להצ”צ מצות עדות ספ”ח (סה, סע”א). ורא שם נ, סע”א).

98) זח”ג רעג, א. תקו”ו תס”ט (קיב, רע”א. קיד, רע”א). ובב”ר פנ”ו, ז: „אין דור שאין בו כמשה”. וראה תניא פמ”ד (סג, א). אגה”ק ביאור לסי”ך בסופו (קמו, ב).

99) שמואל”א י, כג.

100) ראה אגה”ק סכ”ב (קלד, א).

101) אגה”ק שם. – ואף שכתב אדה”ו שם „זכרו ימות עולם כו’ ואי’ אפוא מצאתם מנהג זה כו’ להיות מנהגו יתקון לשאל בעצה גשמיות כדת מה לעשות בעניני העולם הגשמי כו’ כ”א לנביאים ממש אשר היו לפנים מישראל כו’” – מ”מ, ידוע שלאחרי זה נתקבלו אצל אדה”ו –

ובפרט ע”י הגילוי תורת חסידות חב”ד, בהתלבשות בחכמה בינה ודעת בהבנה והשגה, באופן שזה מובן אפילו בשכל דנפש הבהמית – עכ”פ בכחי’ „עצה טובה קמ”ל” – שמתקבלת בשכל ורגש האדם, וע”י גילוי פנימיות התורה בחב”ד שבשכל („יועציך”) – עד באופן ד„טועמי” חיים זכו”¹⁰² (שע”י הטעימה טועמים את עצם הדבר) – נעשה שער („שעריך”) והתחלה („יועציך” כתחלה) לגילוי פנימיות התורה לע”ל, וע”י הטעימה והתחלה עכשיו – נעשים בנ”י וכל העולם כלי פנימי לגילוי פנימיות התורה שלאחרי זה ע”י משיח צדקנו¹⁰³.

ובכל זה גופא נתוסף עוד יותר בדורנו זה – כאשר ישנה השלימות דיפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו של זה הנמצא בחוצה שאין חוצה לימנו, וגם – תרגום פנימיות התורה ותורת החסידות בלשון עם ועם¹⁰⁴ (רוסית¹⁰⁵, וכיו”ב) ע”י כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא

ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו – שאלות חסידים בענינים גשמיים (ראה אגה”ק שלו הידועה ד”ה נפש השפלה – אגרות קודש אדה”ו סס”ה (ע’ קגא ואילך)), וענה עליהן (ראה ס’ שעורים בספר התניא לאגה”ק שם (ע’ 1585)).

102) שער הכוונות ענין טבילת ערב שבת. פע”ח שער יח רפ”ג. ועוד. וראה בכ”ו לקו”ש חט”ו ע’ 282 ואילך. ח”ב ע’ 173. וש”נ.

103) ראה לקו”ת צו יז, א”ב. שער האמונה פנ”ו ואילך. סה”מ”צ להצ”צ מצות מינוי מלך פ”ג.

104) ראה לקו”ש ח”ג ע’ 862 ואילך. חכ”ד ע’ 10. חכ”ו ע’ 299 ואילך. שם ע’ 315. סה”ש תשמ”ח ח”ב ע’ 629. לקו”ש חל”ו ע’ 43. וראה לקו”ש ח”ג ע’ 180.

105) וראה סה”ש שם הערה 54. לקו”ש ח”ג שם.

השלימות בזה כפי שהי' אצל משה⁸⁷. ויתירה מזו - בכל דור שייך ש'נביא אקים להם גו' כמוך", כפי שמבאר הרמב"ם⁸⁸ ש"כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו'", כלומר, שכל נביא הוא המשך של נבואת משה ותורתו⁸⁹ (אלא שבגילוי הנבואה ישנם חילוקי דרגות, כמבאר ברמב"ם⁹⁰). ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

י. ע"פ הנ"ל יובן החידוש בדורות האחרונים בכלל ובפרט דדורנו זה ובפרט בזמן זה, שע"פ הכרות והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו כבר סיימו הכל (כנ"ל ס"א), וע"פ כל הסימנים אוחזים כבר ברגעים האחרונים לפני הגאולה:

מהזמן שהתורה צוותה "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" ובמשך הדורות מאז, ובפרט הדורות (הקודמים) בגלות - כיון שלא זכו והגאולה לא באה או, ה"ז ראי' שעדיין לא נסתיימו מעשינו ועבודתנו ועדיין נותר רושם מענין ד'חטאינו' (ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו⁹³), שבגלל ההעלם והסתר דעולם עדיין לא אחזו בשלימות בהמצב וזמן ד'שופטיך' (ובפרט ד') יועציך", והיו צריכים ל'שוטרים' (לכפות שיתנהגו ע"פ משפט השופטים).

אבל לאחרי הריבוי הכי מופלג ד'מעשינו ועבודתינו' במשך כל הדורות, מובן שמתקרבים יותר ויותר למצב זה.

ובמיוחד בדורות האחרונים, כאשר נתוסף הענין דגילוי פנימיות התורה, החל מה'מצוה לגלות זאת החכמה' בזמן האריו"ל⁹⁴, ואח"כ - "יפוצו מעינותיך חוצה"⁹⁵ ע"י רבותינו נשיאנו

93 נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

94 אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

95 ראה אגה"ק דהבעש"ט - נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

וענין זה נפעל ע"י שבנ"י בכל דור ודור מציינים ל'שופטים' ו'יועצים' של דורם - כמבאר בפוסקים⁴², ש'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך' הוא ציווי עיקרי ויסודי⁴³ בכל המקומות, גם בחוץ לארץ, ובכל הזמנים, גם בזמן הזה (בתור שליחותם של ב"ד הראשונים⁴⁴, וכמו שנאמר בפרשתנו⁴⁵ - "ובאת גו' אל השופט אשר יהי' בימים ההם⁴⁶ ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך", עד שה'שופט אשר יהי' בימים ההם' בכל דור הוא "כשמואל בדורו כו' (עד) כמשה בדורו"⁴⁷.

ושלימות ענין השופט והחכם הוא

והחכם הוא

42 רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"א"ב, ע"פ סנהדרין נו, ב. מכות ז, א. וראה אנציקלופדי תלמודית ערך בית דין בתחלתו (ע' קנ). וש"נ.

43 ראה חינוך מצוה תצא: המצוה הזאת עמוד חוק בקיום הדת.

44 גיטין פח, ב ובתורה במילתא. ב"ק פד, ב. טור חו"מ סימן א. וראה רמב"ם הל' סנהדרין פ"ה ה"ח (בנוגע לחוץ לארץ). וראה אנציקלופדי תלמודית שם ע' קנא. ע' קסא ואילך. וש"נ.

45 יו, ט"י.

46 "אין לך אלא שופט שבימך" - פרש"י

עה"פ, מר"ה כה, ריש ע"ב. וראה גם ספרי עה"פ.

47 ר"ה שם. פרש"י פרשתנו יט, יז (ד"ה אשוי); טור חו"מ סכ"ה (ושם הובא רק שיפתח בדורו כשמואל בדורו). וראה של"ה פרשתנו שעז, א"ב.

ואיתא בראשונים (רא"ש סנהדרין ספ"ג. ב"ק קיב, ב. מרדכי סנה' שם סת"ט. ועוד. וראה אנציקלופדי תלמודית ערך ב"ד הגדול ע' קפ. וש"נ) - שבזמן הזה שאין לנו ב"ד הגדול, כל ב"ד חשוב שבדור נקרא ב"ד הגדול. וברמב"ם ריש הל' ממרים (בנוגע לב"ד הגדול): כל מי שמאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהם ולהשען עליהם.

וע"י הציות ל'שופטיך' - הרב וזורה הוראה שלו, הנותנים את פסקי הדינים והוראות התורה, ו'יועציך' - פועלים ונעשים כלי פנימי (ע"י יועציך) בכדי לקבל את ה'ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך (לשון נוכח - יועץ שלך) כבתחלה", גם הענינים שלא בערך (שופט), כנ"ל.

ט. דוגמא להנ"ל ישנה מהחילוק שבין דברי תורה ודברי נבואה⁵⁰ (שבנוגע לשניהם מדובר בפ' שופטים⁵¹):

תורה היא למעלה מעולם (קדמה לעולם⁵²). תורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה⁵³, שהיא למעלה משייכות לגדרי העולם, כשם שלית מחשבה תפיסא בי' כלל⁵⁴ [והגם שהתורה, "ירדה ונסעה כו"⁵⁵ ובאה בהתלבשות בהבנה והשגה למטה, עד ש'נקראת על שמו"⁵⁵, אך

48 אבות פ"ו מ"א (הפרק דשבת זה).

49 שם פ"א מ"ו. שם מט"ז.

50 הבא להלן, ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 182 ואילך. ספר השיחות תשמ"ח ח"א ע' 211 ואילך.

51 יו, ח ואילך. יח, יד ואילך.

52 ראה שבת פח, ב. פסחים נד, א (וש"נ). מדרש תהלים צ, ג. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. חז"ב מט, א. וראה סה"מ תש"ח ס"ע 272.

53 תניא פ"ד.

54 תקו"ז בהקדמה (יו, א).

55 ראה קידושין לב, ריש ע"ב (ובפרש"י).

ע"ז יט, א.

היא נשאת בעצם מהותה - עצם התורה - למעלה מהבנה והשגה]. ולכן גם אופן פעולת התורה בעולם - הוא בעיקר בדרך ציווי ופס"ד מלמעלה.

משא"כ נבואה - אע"פ שהיא דבר הוי", הרי היא התגלות אלקות לנבראים, "גילה סודו אל עבדיו הנביאים"⁵⁶, בגדרם הם⁵⁷ (אם ישנם התנאים דחכם גבור כו'⁵⁸), שנקלט בדעתו ושכלו של הנביא, באופן שמתאחד עם זה⁵⁹ - "מתלבשת בשכלם והשגתם במראה הנבואה וגם במחשבתם ודיבורם כמ"ש⁶⁰ רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני"⁶¹, וענין הנבואה צריך לבוא בגלוי דוקא בדיבור, "כל לשון נבואה אדם המכריו ומשמיע לעם כו' והוא מגזירת ניב שפתיים⁶² כו"⁶³, לא כתורה שיכולה (מצד ענינה) להשאר במחשבה; וגם לתוכן הנבואה יש שייכות לעולם, "אינ⁶⁴ הנביא עומד אלא להודיענו דברים העתידיים להיות בעולם כו"⁶⁵.

(56) עמוס ג, ז.

(57) ראה שער רוח"ק ושער הייחודים (להאריז"ל) בתחלתם.

(58) רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"ז.

(59) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 86 ואילך.

(60) שמואל"ב כג, ב.

(61) שעהיוה"א ספ"ב. ולהעיר מתו"ח בא קמ, ב ואילך.

(62) ישע"י נו, יט.

(63) פרש"י וארא ז, א.

(64) רמב"ם שם פ"י ה"ג.

(65) כולל גם "לצוות על דברי התורה ולהזהיר העם שלא יעברו עלי" (שם פ"ט ה"ב), ואפילו בנוגע לנביא עצמו, "להרחיב לבו ולהוסיף דעתו כו" (שם ספ"ז) - תכלית ומטרה השייכת להעולם והאדם כו'.

ויש לומר לכאורה, שתורה ונבואה הם בכללות ע"ד החילוק בין "שופטיך" ו"יועציך": שופט ענינו - לפסוק דיני התורה, וזה בא בדרך ציווי וגזירה. יועץ נותן עצה ש"מלובשת" בלבושים של שומע העצה, בהבנתו והשגתו - ע"ד ענין הנבואה⁶⁶ (הקשורה⁶⁷ עם כליות יועצות⁶⁸, בחי' נצח והוד⁶⁹), שהנביא (שאינו שופט⁷⁰) נותן עצה בנוגע להנהגה בעניני העולם (דברים העתידיים להיות בעולם), כגון, לכו למקום פלוני או אל תלכו עשו מלחמה היום או אל תעשו כו"⁷¹.

וכשם שישנו הציווי לשמוע ל"שופטיך" בכל הזמנים, כמ"ש בפרשתנו: "ובאת גו' אל השופט אשר יהי' בימים ההם" (כנ"ל ס"ו), כן הוא גם בנוגע לנביאים - כמ"ש אח"כ בהמשך הפרשה⁷²: "נביא מקרבך מאחריך כמוני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעון", וכפי שמאריך הרמב"ם בספר המדע⁷³, ש"מיסודי הדת לידע שהאל מנבא את בני האדם", ועל המצוה לשמוע לנביא, כמבואר שם⁷³ פרטי הדינים בזה.

כיון שהרמב"ם מביא זאת בספר

(66) ראה אוה"ת נ"ך ע' ששה, מוח"ג קצג, ב.

(67) שער הנבואה להאריז"ל, הובא בשעהיוה"א פ"ה (פ, א).

(68) ברכות סא, סע"א. וש"נ.

(69) ראה ספר הליקוטים דא"ח-צ"צ ערך עצה ע' שנה. וש"נ.

(70) ראה הקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות ד"ה והחלק השני בסופו.

(71) רמב"ם שם פ"ט ה"ב.

(72) יח, טו.

(73) פרק ז"י.

"הלכות הלכות"⁷⁴ (ובאריכות גדולה), ועם ההקדמה שזהו "מיסודי הדת" - מובן, שזוהי הלכה הנוגעת לבנ"י בכל הדורות. והגם שאמרו תו"⁷⁵ "משמתו נביאים האחרונים חגי וזכרי' ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל" - דובר פעם⁷⁶ הפירוש בזה שזה לא נתבטל לגמרי (אלא "נסתלקה", אבל לא "בטלה" או "פסקה"⁷⁷), וכדמוכח מזה שגם לאחרי זה מצינו השראת רוח הקודש אצל כמה וכמה⁷⁸ (וכמובן גם מזה שבספרו הלכות - בין כל התנאים בנוגע לנבואה - אין הרמב"ם מביא שום תנאים בנוגע לזמן הנבואה, משמתו נביאים האחרונים⁷⁹).

ולכן הלכה היא לדורות - גם בזמן הגלות - ש"מיסודי הדת לידע שהאל מנבא את בני האדם", שתמיד (בכל הדורות) שייך הענין דגילוי הנבואה למטה, עד לדרגת נבואה שהיא מעין דנבואת משה, "נביא⁸² אקים להם מקרב אחיהם כמוך"⁸³ - שלימות ענין הנבואה, כמבואר ברמב"ם בארוכה⁸⁴.

ועפ"ז יש לומר הטעם לכך שהרמב"ם מאריך⁸⁴ בנוגע לאופן נבואת משה, דלכאורה: מאי הוה הוה⁸⁵ - למאי נפק"מ בזה בספר הלכות הלכות לבנ"י בכל הדורות? ואם זה נוגע לזמן שלאחרי ביאת המשיח כאשר "משה עמהם"⁸⁶, הרי יראו זאת בעצמם, ואין צריך לומר הלכה על זה עכשיו?

והביאור בזה: בכל הדורות - גם לפני תח"מ של משה - נוגע ההלכה לדעת ש"האל מנבא את בני האדם" (גילוי אלקות בגדר הנבראים), עד

(74) הקדמת הרמב"ם לספר היד.

(75) יומא ט, ב. סוטה מח, ב. תוספתא שם פ"ג, ד. סנהדרין יא, א.

(76) לקו"ש ח"ד ע' 72 ואילך.

(77) כהלשון בגמ' סוטה שם בנוגע לכמה דברים שבטלו.

(78) ראה שערי קדושה (להרח"ו) שער ג פרק ז. פרקי גילויים להר"ר מרגלית בפתחתו לשו"ת מן השמים. וש"נ. וראה גם לקו"ש שם ע' 73.

(79) ראה לקו"ש שם ובהערה 25.

(80) פרק ג.

(81) יואל ג, א.

(82) פרשתנו יח, יח.

(83) דאף שנאמר "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (ברכה לד, י. וראה רמב"ם שם פ"ו ה"ו), הרי מפרש תומ"י שזהו בענין "אשר ידעו ה' פנים אל פנים". וכמובן מההבטחה בפרשתנו "נביא מקרבך מאחריך כמוני גו'", "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך" (כבפנים), ראה גם לקו"ש ח"א ע' 59.

(84) שם.

(85) ע"ד יומא ה, ב. ועוד.

(86) יומא שם. וראה תוד"ה אחד - פסחים

קיד, ב.